

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958 ч.
ОКТАБРЬ
19
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 208 (4178)

Өртөө 20 коп.

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА

ПАРТИЯНЫ АМЫДЫРАЛ: Коммунистериниң район хуралы чүгү көргүскөн (2 арын).
Л. Шутюв.—Ышкы удуз белектерди күннелдирер (2 арын).
М. Часкым.—Муражы ажычкан Очула Будая (2 арын).
Хойчу тарыш бооздырга уксаалы ажижир (2 арын).
Төрөөн чуртка хей адуз дөш (3 арын).
Т. Сарыг-оол.—Уругтарын эки өрө-

дилген — ада-неден кол хамдаржыр (3 арын).
Редакцияга чагаалар (3 арын).
А. Лопатин.—Амдыраадык школаны (3 арын).
С. Дылынов.—Моолдун экономикаын болгаш културалык социалисттик хөгжүдөүдүнүң планы (4 арын).
Н. Ушкинский.—Ревизор болгаш оок сурукчулары (4 арын).

СЭКП Омск обкомунга болгаш облкүүскомга

Күрүнөгө 90 миллион пуд тарааны сазар талаан-биле бодунга алган социалисттик хузаагелерин өрдөткөн Омск областың кызыл ажыл-агыйының ажил-инчилеринин алдарында күүсеткен Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының Төн Комитетин болгаш ССР-ниң Министрлер Чөвүлели улуз сеткил ханымшыкына-биле демдегел тур.

Бо кайтамчытыг чедикшилер болза, кызыл ажыл-агыйын шийткери-биле келер дугайында Коммунисттик партиянын ажылап кылганы хемчеглерин амыдырага боттандырган талаан-биле областың кызыл ажыл-агый ажилдашчыларының эрес маалыр күш-ажылынын, сөөлү чылдарда бир миллион ажыг гектар кур болган курускан черлерин шийткери алганынын, чер ажылынын културалык бедилери дээш чүткүздү демисешкенинин, тарааны алганын ажырамын аргалын чер болгант калбаа-биле ажылаанынын түдөөн болур-тур. Бо бүгү хемчеглер болза бо чылдын алгар-бойдузуну таарымча чок байдык турар-даа багай аяк дүжүттү астаурун алып болгаш ажаап азыр база күрүнөгө тараа сазар талаан-биле планын болгаш хузаагелерин Барын Сибирьге бир дугаар күүседир арганы областың колхозтарына болгаш совхозтарына берген.

Тараа бүдүрерин көздөдир талаан-биле чедип алган чедикшилерин холбаштыр Омск областың эр, херөөжөн колхозчуларына, совхозтарына, СТС-теринин эр, херөөжөн ажилчинерине, кызыл ажыл-агыйының тускай эртемчилерине, партия, совет, комсомол ажилдашчыларына болгаш бүгү ажыгы чоннарына СЭКП Төн Комитетин болгаш ССР-ниң Министрлер Чөвүлели чүктүктү ханымшыкына байырым чедир-башаан, Омск областың кызыл ажыл-агыйының ажил-инчилери кызыл ажыл-агыйын бүгү-ле адырамын моон сонгаар-даа бөдүр талаан-биле чаа кайтамчытыг чедикшилерин чедип аң, коммунисттик интилади тургузарынын инти херөөнө бөдүрүн твентиг салышынын кызыл дөрөңгө бүдүрелин шийткери тур.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИ. ССР ЭВИЛЕЛИНИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ.

ЧОННУҢ ХЕРЕГЛЕДЕРИНИҢ УЛЕГЕРЛИГ ХАНДЫРАР

Совет Эвилелиниң Коммунисттик партиясының эзелет чок XXI съездинде адыр кылдыр база Октябрьдин социалисттик Удуз революциянын 41 чыл өвүнү байырактагы күш-ажылы белектиг ужуражыр дөш боттарының аразында социалисттик чарышты калдырттышаан, бистиң областың кооперациялары 1958 чылдын үшкү кварталында үрмөктөп сазар бараан сазарылаанын планын 108,1 хуу күүседирин чедип алганнар.

Улетуш болгаш эши-чөм бараан-нарына ажыгы чоннарың хүн бүрдө өскөсүл чокка өзү турар херегледерин үлөгелер хандырап талаан-биле Барын-Хемчиктин хереглекчилер интиладелинин (даргазы эш Наймит-оол) ажилдашчылары муражык ажалдаштыр. Бо чылдын төс айларында бараан сазарылаанын планын оң 106,7 хуу, интидиг чедикшилеринин сазарылаанын планын — 104,8 хуу күүседир, садымгыз база интидиг чедикшилерге черлеринин културалык бедилген болгаш четкешин элөөн калдыр-кан.

Бөдөнүң ажил-инчилеринин ортузунда садымгыз дөре ортаңзаставышаан, Чөөн-Хемчиктин (даргазы эш Салчак), Бин-Хемчиктин (эш Маткович), Чаа-Халдын (эш Намсары), Кызыл хоорайнын (эш Коженин) кооперациялары үрмөктөп, сазар бараан сазарылаанын планын өрдөп төс айларда чедикшилерин күүсеткенер. Чонун херегледерин хандырап талаан-биле бөдүнүң хулуугу болгаш харымсагалыг хузаагелерин Монгуш-Тайганың, Сеердигинин сөзүлөрү, «УТКА-ның 25 чылды» сөзүлөрү болгаш база багай аяк дөш күүседир турар.

Партиянын XXI съездинде болгаш Октябрь байырагына күш-ажыгы белектиг ужуражыр дөш совет садымгыз бедик културалык чедип аң, бараан сазарылаанын планын ажыг күүсеттишаан, хереглекчилеринин негеделерин салгы човалгып, эзелет хандырын турар муражык садымгызлар областа мурок аяк дөш. Чаа-Хемчиктин Сарыг-Сен суурда алыч-чөм магалынын эртелекши эш Тонкаш, Барын-Хемчиктин «Ленин орду» кызыл ажил-агый артелинде магалын эртелекчи эш Мага-Вайыр, Эриин суурда садымгыз эш Намсарыбага болгаш оон-да өскөдөр ажыгы чоннарың хүн бүрдө херегледерин үлөгелер хандырап дөш салымчы ажылдаштыр, кооперацияларын социалисттик чарышты бедик көргүздүгелер чедип аң турарлар.

Бараан сазарылаанын планын Тываның кооперациялары үшкү кварталда ажыг күүсеткен-даа болза, чандык хереглекчилер интиладелинин ажылында бар четкештерин демдегелейн барын бол-бас. Малчынарнын, тараажыларнын ортузунда садымгыз үлөгелерин ортаңзастар, оларын хереглекчилерин үзүктөлүшкөн чокка хандырап талаан-биле Бай-Тайга райпо-зурун баштаар чери (даргазы эш Монгуш-оол) боттуг хемчеглерин чорутулай келген. Үрмөктөп сазар бараан сазарылаанын планын

СЭКП обкомунда болгаш облкүүскомда

„1958—1959 өөредилге чылынга школаларны эң эки белеккээри дээш“ социалисттик чарыштын түннелдеринин дугайында

«1958—1959 өөредилге чылынга школаларны эң эки белеккээри дээш» социалисттик чарышты удурутур талаан-биле комиссиянын кирип келген материалдарын чугаалажып көргөн, школалар бажынарнын, интернаттарын, бажылар кварталдарын сентээр болгаш турар талаан-биле, отуулар чүдүдү белеккээр, өөрейтчилерин өөредир болгаш кижилер дугайында эрже-жөк чугула байдалдарын тургузар талаан-биле база школалар чанын чагайжыр талаан-биле областың ажилчы чоннары, партия, совет, профивел болгаш комсомол организациялары чамдык чедикшилеринин ажыдамын кылган деп СЭКП обкомун болгаш облкүүском демдегел. Чаа өөредилге чылынга школаларны белеккээр талаан-биле Эриин, Улуз-Хем районнара болгаш Кызыл хоорайда элөөн ажилдар кылдынтан.

СЭКП обкомунун бөдүрүнүн болгаш облкүүскомунун донатакыны: 1. Обкомун болгаш облкүүскомун ишчилер Кызыл тугун Чөөн-Хемчик райондан алгаш, чарышка бирги чери элөөн Эриин районга тыгыр.

Чырыдышык министрствонун болгаш профивелдин респуб-

лика комитетинин хүндүтүт бижигиле Эриин району шаңзаарын РСФСР-ниң Чырыдышык министрствозундан болгаш профивелдин республика комитетинден дилээр.

2. Социалисттик чарышка ийги чери элөөн Кызыл хоорайны СЭКП обкомун болгаш облкүүскомунун хүндүтүт бижигиле шаңзаар.

3. Социалисттик чарышка үшкү чери элөөн Улуз-Хем району чырыдышык ажилдашчыларынын профивел обкомун болгаш облкүүскомунун хүндүтүт бижигиле шаңзаар.

4. Социалисттик чарыштын негеделеринин чуруму баугар чаа өөредилге чылынга школаларны белеккээриге өвкө шөдөөн улуз чырыдышык ажилдашчылары болгаш хей-инти төлөөкчилеринин надыгаларын чырыдышык ажилдашчыларынын профивел обкомунга болгаш облкүүскомго сүмөлээр.

5. Чаа өөредилге чылынга школаларны четпес кылдыр белеккээринен Току, Бай-Тайга, Чаа-Хал, Сүт-Хал болгаш Таңды районнарын удурутурдуларынын социалисттик чарышты организацияларын чедир үлөгел көрбөзүн демдегээр.

Атомнуг болгаш водородтук чепсектин шенелделерин соксадыр

Атомнуг болгаш водородтук чепсектин шенелделерин соксадыр дөш демиселин айын ажилдарында холбаштырган наймаладың хей-инти төлөөкчилеринин хуралы октябрьдин 15-те Москвага болган.

Тайбын камгааладың Совет комитетинин президиумунун бөдүрүнүн ССР-ниң Эртемир академиянын корреспондент кезигуу Е. К. Федоров хуралды ажиткан. Бо чылдын август айда Токиога болуп эрток атомнуг болгаш водородтук чепсектин шенелделерин соксадыр дөш дөртүк Бүгү-дөлейн конференцияны бүгү чурттарына чагай күзөлдиг кижилерин атомнуг кызылганыга удуз демиселин айын чорудар деп кийгырынын үндүрген дөдөөн ол демдегел. Токио конференциянын ол кийгырынын тайбынын совет талаажылары бир эң-сеткил-биле деткил турар.

«Кадим болгаш Москва» заводун кызыл ажилдашчылар А. С. Суйботин, академик Н. В. Ницин, ВЦСПС-тиң даргазынын оралакчысы Л. Н. Соловьев, чогаалчы С. В. Михайлов, медицина институтунун бирги курулууну студентиз Галина Дроздова хуралга чүве чугаалаш-

Шак мындыг өстөр-биле 20 метр кызыл өстө үзүгү үжүктөр-биле бижөөн дозунугу Ленин куудуңдузун келжилди азын каан турган. Бо чылдын октябрь 16-да таптында 4 шак турда, Ленин куудуңдузунун адындан болгаш бажындан хей-инти кызыл ажилдашчыларда болгаш 50 ажыг кижилер удуз автобустарга Кызылдин дөдө болгаш ортук өөредилге черлеринин студенттери омак хөгүгү, ыр-шоорут көп турганнар.

Автоматизациянын кырында туктар, хей-инти дозунулар холбөйөйин турган. «Совет Россия» колхозу күрүнөгө 120 муң пуд аң чагай тарааны берген. «Удуз» ажаап алышыкына дузаланыканы дөш негизинин студенттеринге четкешине, өөредилгеге чедикшилерин болтуурарын күзөлдөө!» «Элегес» совхозка эки дузаланыканы дөш студенттерге өөрдү чөдөрөө!» «СЭКП-ниң XXI съездинин твентиг уткуул» дөш болган оон-да өскө патриотчу өстөрүн бижөөн дозунулар маилана салымды бижиттиген. Студенттер Таңды, Чаа-Хем, Бин-Хем, Улуз-Хем, Чаа-Хал, Чөөн-Хемчик районнарын колхозтарына, совхозтарына эрес-соруугу ажылап турганнар.

— Бистер медицина училищелинин студенттери 70 кижиз Улуз-Хем районда «СЭКП-ниң XXI съезди» колхозка 1 ай 15 хонук ажилдашты. Бистиге ажалдан турган колхозууска сентябрь 25-те чагган хар эрий берген, а октябрь 5-те чагган хар ам-даа эривөө. Бистер жаккаларын кезип каан тарааларынын харын калташ бө-

СЭКП-ниң XXI съездинге уткуштур

Орел, Брянск, Смоленск, Новгород областарын болгаш Соуду-Осетин АССР-нин колхозтары болгаш совхозтары

Орел областың кызыл ажыл-агыйынын ажил-инчилери күрүнөгө тараа садарынын планын хуусаа бетиңде күүсеткен. Эртен чылдын бо-ла үеинде турганга боозарга, 315 муң пуд хей тарааны дужаалган.

Соуду-Осетин АССР-ниң кызыл ажыл-агыйынын ажил-инчилери күрүнөгө тараан дужаарынын планын хуусаа бетиңде күүсеткен. Эртен чылдын бо-ла үеинде турганга боозарга, 509 муң пуд хей тарааны күрүнөгө дужаалган болгаш сазган. Күрүнөгө тарааны дужаар болгаш сазган хуусаа бетиңде күүсеткенер.

Брянск, Смоленск болгаш Новгород областарын кызыл ажыл-агыйынын ажил-инчилери күрүнөгө тараа садарынын планын хуусаа бетиңде күүсеткенер.

Аңчылар айттарынын белең

Чаа-Хем районун «Тере-Хал» колхозу бо чылгы аңчылар сезонунда күрүнөгө 45 муң хире динин болган 950 кижиз дужаар хузаагелерин. Бо хузаагелге эрток чылдарын планнарындан элөөн удуз болуп турар. Колхозтун аңчылар аңчылар сезонунун дургузунда хей адузту күрүнөгө дужаар дөш бо үдүндө эки белектерин турарлар. Аңчылар сезон эгелери билек тайгаларже 150 кижиз айттананнар.

Артель баштаар чери бо чугула ажалга бо чылың эки белектерин. Эртен чылың Току районун колхозтарындан аңчыларга херегледери-биле 300 ийини садип алган болгаш оларын секирткен азыраан. 2—3 шонтуг 60 аңчы колхоз суурунда барык-ла 100 км хире ырак Орзу, Белин, Каптагай, Тарбагай дөш иштин тайгаларын ийилерин айнаарлар. Колхозтун аңчылары өскө-чөмөк болгаш алыч-чөм аймак-биле бүрүн хандырттыганнар.

Октябрь 5-те колхозчу аңчыларын хуралы болган. Аңа кижиз бүрүзү өзүк тывыжыкын талаан-биле бедиктен хузаагелени алган. Шандык хураалга аңчылар Союз Одамба, Иргит Шокмай болган оон-да өскөлөр 25—30 кижиз дужаарын хузаагелер.

Съезд мурнуу чарынын шалыпчы ажилдары

Чурттуң иштинде съезд мурнуу чарынын социалисттик чарыкы ажал-даа түрүн көрбөзүн-биле калбарган.

Архангельскиниң судно кымыр «Кызыл дарган» заводунун коллективни моон мурнууда ажалга кирбей турган, ажыг өвөш дидиртин турган судно сентээр черин чаартыр кылгаш ажалга кирген. Мастер В. Е. Подосинниң удурууга-биле суднону доктаадып тургускаш, сентээр черин чурган тургаар ийи көзөк кылдыр чагган болган шөдү 4, 6 метр кылдыр алгыткан. Чамдык кесектерин болгаш кийилде кылган черлерин туштуурары-биле 15 муң ажит догон метр кайнала ажилдарын күүсеткен. Чаартып кылган судно сентээр черин командазы ийи муң тонна ажит сүт кирер ишкер хемчөгүдиг «Ялта» деп улуз бамак турар суднону сентээр-биле хузаагелган.

«Альфовуң нефть-газ шийчелер» трезинин ажилдашчыларынын коллективинде СЭКП-ниң XXI съездинде адыр болдурган чарыштын баштайгы түннелдерин үндүргөн. Чер үткөөр өскөк шийчелер черлеринин нефть болгаш газ тывыжыкы. Чер үткөөрүнүн бот-түекин чиптешенин ажалы-биле пландан ажыг 1,5 миллион рубль камнаганын алган. Днепрпетровск областа Карл Либкнехт атыг металлургия заводунун трубопрокатчылары продукцияларын шийттирэн соксаал чок-

ОБЛАСТЫҢ РАЙОННАРЫНДА ТАРАА НЕЗИЛДЕЗИНИҢ, БАСТЫРЫЛГАЗЫНЫҢ, КУСКУ ЧЕР АНДАРЫЛГАЗЫНЫҢ БОЛГаш УРЕЗИН УРУУШКУНУНУҢ ЧОРУП ТУРАРЫНЫҢ МЕДЗЗИИ (1958 чылдын октябрь 15-ке чедир хуу-биле)

Районнар	Көзүң тараы	Бастырылган тараы	Уруушкунунун узуу	Оон иштинде		Аңдырткан өтү
				Кызыл тас	Картофель	
1. Бин-Хем	101,7	100,0	141,8	100,3	60,1	26,9
2. Сүт-Хал	100,7	99,7	59,4	55,4	105,5	79,7
3. Чаа-Хем	99,8	99,6	94,1	89,8	85,3	60,6
4. Таңды	98,1	94,8	120,5	104,6	29,2	60,8
5. Тес-Хем	97,8	100,0	116,8	89,8	155,4	16,2
6. Чаа-Хал	96,8	87,0	106,2	75,9	80,7	107,6
7. Улуз-Хем	96,4	92,7	94,1	87,4	70,6	52,8
8. Бай-Тайга	95,4	75,8	61,6	56,2	65,8	63,5
9. Барын-Хемчик	88,3	93,5	59,4	34,9	39,8	41,0
10. Току	81,8	—	—	—	—	—
11. Өвүр	80,2	75,3	55,0	21,2	—	—
12. Чөөн-Хемчик	73,5	86,6	67,8	85,9	41,6	53,0
13. Эриин	48,0	100,0	156,7	62,3	3,3	—
Совхозтар:						
1. «Межегей»	149,7	100,0	144,1	160,9	20,0	22,1
2. «Элегес»	113,7	85,8	35,4	226,2	133,3	64,1
3. «УТКА 25 чымы»	111,3	81,8	157,3	119,0	125,0	8,1
4. «Өвк»	101,0	100,0	70,2	36,8	65,0	44,6
5. «Барык»	100,0	100,0	147,8	208,3	2,6	46,0

Байлак дүжүттү ажаап алырынга киришкен кызылчыларга байыр!

дүп бастырып турдуву. Ам колхозта сынта тараа чок, ажаап алкан. Тараа ажаап алышыкыны доостурга чамыл келгенине бо — тен, медицина училищелиниң студентизи, эрес шомак уруг Гира Дугержаа чугаалаан.

Байлак дүжүттү ажаап алырынга киришкен студенттерин утсаан митингин СЭКП Кызыл хооромунун секретары эш Киселев ажит-

каш, СЭКП обкомунун бирги секретары эш Тобая өск берген. Эш Тока студенттеринин эки ажалыдан дөш оларга байыр чедирип, өөрүн четиретини демдегелеш, бистиң область бо чылың күрүнөгө эт, сүт, дөш белеккээринин, мал чени сизге, өскө белеккээринин планын күүсеткенин дугайын чугаалаан. Тываның тараажылары бо чылың бөдүнүң

Төрөөн чуртунун шыгжавырынга 5 миллион пуд чагай шынарлар тарааны кирер деп хузаагелген, ол хузаагелени алдарын күүседип шыдаан. Бо улуз херекти күзөлдөөр Кызылдин ажилчы чоннары боттарынын салымшыкына киргенер. Дүжүт ажаап алырынга болгаш мал чени белеккээриге хоорайдын 1260 студенттер, ажилчылар, албан-халкылардан 2700

Чурукта: «Элегес» совхозка ажалдан чоран педагогика институтунун 2—3 курууунун студенттери. Фото С. Феоктистову.

кижи, 600 ажыг автомашиналар доктаамал ажалдан турган, оон аңгыда улетуш бүдүрүлгелеринин, албан черлеринин коллективтери чоккук районнарын колхозтарына хей хүндөргө нефтен ажалдан турганнар.

Педучилищениң студентизи эш Шипит-оол ол өөредилге черинин студенттеринин болгаш бажыларын колхозтарга ажалдан дузаланыкынын дугайын чугаалаан, ам эш өөрейр бис деп студенттерин мурнуудан хузаагелген.

Кызылдин № 1 чык АТК-ның човалчы эш Крайнекову чугаалааны: — Бөдүнүң калы ажалдан турган шпирит Киселев, Неделин, Коженин, Монгалыков, Тываркин олар-биле калы 150000 пуд азы 10 вагон тарааны сөөрткөн бис. Мен бөдүм 150 тонна тарааны 130 километр ырак черге сөөртүп дажылаан, 300 литр кынар, чар чүдүдү кампа алган мен.

Ирак черлерден тараа сөөртүр талаан-биле алган хузаагелеринин ажыг күүседир бис. Бистиң коллективинде СЭКП-ниң эзелет чок XXI съездинде алдар бөдүрүгөн социалисттик чарышка киртикеш, чылды бүдүрүдөгө планын декабрь 15-те күүседир дөш хайымшыкынын ажалдан турарлар. Бо хузаагелени күүседип шыдар бис — деп эш Крайнеков чугаалаан дооскан.

Оон ылай педагогика институтунун студентизи эш Сат Монге, Таңды райкүүскомун даргазы эш Волочков, ВКМ Кызыл хооромунун секретары эш Виноградова олар митингинин каржычилерине байыр чедирип чүве чугаалааннар.

Моолдун экономикасынын болгаш культуразынын социалистик хөгжүлдөзүнүн планы

Улустун революциялык тилеги оюнда эрткен 37 чылдарын дургузунда Моолдун ажалы чоннары Араттын революстук партиянын удурулузунда болгаш боттарынын чуртунда экономикасынын хөгжүлдөзүнө болгаш социалистик чартылгалыга төгүлүг чедишкенин чеди алган.

Моол Арат Республикага социализм тургузуушкунун дуркузунда революция мурунунда Моол ышкыш база ындай жокуларга турган чурттарын ажалы чоннары эрте-чагыраны боттарынын холдунга алгаш база экономика талазы-биле эң сайыраңгай чурттарын дууламышкына даянып алгаш, хөгжүлдөзүн капиталистик чаданы өн эрткен, социализмче шилчешкенин чедишкенин боттандырган туроп болурун дугайында В. И. Ленинн гениалдыг өтүр көрүүшкүн тодартып бадиткал турар.

Социалистик экономиканы болгаш культураны соксаал чок хөгжүлдөзүн эрте-ажыктарына таарыштыр, Араттын революстук партиясы болгаш МАР-нын чазза чуртуну улус ажал-агынын планнарын боттандырган турар. 1947 чылга чедир Моолда улус ажал-агынын чыл бүгү планнарын тургузуу турган. Он соода МАР-нын улус ажал-агынын болгаш культуразын хөгжүлдөзүн ботти беш чыл планын, а оң соода—1953—1957 чылдары ийги беш чыл планын ажалыга алган. Бө чылдын мартта Моолдун араттын революстук партиясынын XIII съездин болуп, ийги беш чылдын түнөлдөрүн үндүргөн болгаш МАР-нын улус ажал-агынын болгаш культуразын 1958—1960 чылдары хөгжүлдөзүнүн үш чыл планынын талазы-биле директиваларын бадиткалган.

Эрткен беш чылдарнын дургузунда Моол Арат Республиканы социализм тургузуушкунун оруу-биле бурунгаар чаз улуг башкынын ылгалын съезд сеткил ханышкыны-биле демдегелен. Ийги беш чыл планынын талазы-биле партиянын XIII съездинин директивтиг айткышкынына нитизи-биле күсөттинген, а хей-хей көрүзүгүлөр талазы-биле амыр күсөттинген.

Ийги беш чылда МАР-нын хөгжүлдөзүнүн эң чугула түнөлдөрү болза бүгү улус ажал-агынында социализмни экономиктиг тургузуушкунун улум ындай быжыкканы, көздө амыр-агынын социалистик секторунун дыка калбарганы болгаш быжыкканы, анда үндөзүлөш амыр-агынын болгаш куш-ажыкканы араттарнын эвилелин быжыкканы болуп турар.

Көздө ажал-агынын каттыжымын кынарнын хөгжүлдөр болгаш быжыккалар талазы-биле бө чылдарын дургузунда улус ажал чуртунган, оң түнөлдө ажал-агынын коллективтиг чурдарины шилчирткен дөш массалык шилчешкенин чуртта улум-на калбарган турар. 1958 чылдын сентябрь 1-ге чедир МАР-га көздө ажал-агынын 727 каттыжымын кынар бар болуп, оларга чуртун бүгү арат ажал-агынын 55 хуузу кирген болуп турар.

Ийги беш чыл планынын үлөтүрү талазына овалгалары чедишкенин күсөттинген. Чуртка үлөтүрү продукциянын нешей өздөлдөш беш чылдарын дургузунда 69 хуу болуп, темпинин ортумак нешей өздөлдөш 11 хуу болган. ССР-нин болгаш КР-нун сан-техниктиг дуулазы-биле чуртун одала-өперетинге ка сууру калбарган, чамдык чаз үлөтүр бүдүрүлгелерин туткан.

Чонунд амырлар-чурталгалынын материалдык чазгай байдалын болгаш культурут дөшкенин улум ындай бөдөр талазы-биле улуг чедишкенин чеди алдыган. МАР-нын улус ажал-агынын болгаш культуразын 1958—1960 чылдары хөгжүлдөзүнүн үш чыл планынын талазы-биле директивалар чуртун бүдүрүшкү күштерин чазы-биле көдөрүн, улус ажал-агынын социалистик секторун бүгү көчөгөр-биле хөгжүлдөш база быжыккаларын болгаш анда үндөзүлөш амыр-агынын чоннарын амырлар-чурталгалынын материалдык болгаш культурут дөшкенин чазгай болгаш чорукту хандырыш көрүп турар.

Көздө ажал-агынын талазына 1960 чылга чедир чуртка маалдык ишти баш санын 25 миллион чедирерин, тодартылгаларга 757 чылдык дөшкөргө ону 7,2 хуу көдөлдөзүнүн орулгагы сандыгы турар. Республикага маалдык баш санын нешей өстүрүшкү айттылган планын күсөдөрүнө социалистик

сектор шилчирлиг ролдуг болуп. Маалды сан талазы-биле өстүреринге чегелештир, чурт иштин маалды бөдик продукттуг үрелел маалды-биле хайнакташтарынын болгаш амыр уксалдыг үрелел маалды-биле өстүреринин аргазы-биле шынарын база өкжидеринин орулгагы сандыган.

Маал ажалын чедишкенин көдөрүнүн эң чугула негедели болза, маалды чөм суурун калбартыр, олардын боттуг ажалына болгаш маалды ветеринар-зоотехниктиг хандырылганын өкжидери болуп. Маал чөмөрүн бөлеткөзүн 1960 чылда 2 миллион тонна чедирерин азы 1957 чылдык дөшкөргө 26 хуу көдөлдөзүнүн үш чыл планы көрүп турар.

Маалды чөм суурун, ажал-дөшкөн өкжидеринге үндөзүлөш, куражыл-агыларга инек бүрүздөн сүтүн ортумак сандыган болгаш хой бүрүздөн дүктүн ортумак ыргылазын дыка бөдөлдөш көрүп турар.

1958—1960 чылдары нешей 30 ветеринар-эмнеге болгаш 50 ветеринар пункттарын, 12 ветеринар лабораторияларын болгаш бүтү аймактар тынтеринге ветсанитар сайгаралынын пункттарын тургузган турар.

Чөм ажалын хөгжүлдөзүнүн талазы-биле үш чыл планынын директивалары МАР-нын тарылга шөшү 1960 чылга чедир 2,3 катан калбартырын болгаш ону 200 муң гектар чедирерин, оң иштиде кымыл-төс таралы шөшү 76 муң гектар чедирерин көрүп турар. Үш чылдар дургузунда таралы культузаларын талазы-биле ийги чылдын 2,7 катан, каргофель болгаш нотагалар талазы-биле—ийи катан көдөлдөзүнүн тынөзүлөш турар.

1958—1960 чылдарын дургузунда куражыл-агыларын болгаш көздө ажал-агы каттыжымынын нарын улум ындай хөгжүлдөр болгаш органика, ажал-агы талазы-биле улум ындай быжыккаларын көчөгөлдөрүн алган турар. Республикага таралган, нотагалар, сүт болгаш куш ажалынын үш чыл куражыл-агыларын тургузган турар. ССР-нин дуулазы-биле көздө ажал-агынын улум ындай механизастар. Ийги саны 58 четкен турар машина-маал ажалынын станцияларына 500 ажык тракторларын, 200 ажык комбайнларын, 2000 чыгам автомашиналарын чурдур, көздө электростанцияларын болгаш чангыс аай бадиткалганын туткан турар.

Үш чыл планында көрдүнгөн хөшөгөлдөр чедишкенин боттарынын көздө ажал-агынын хөгжүлдөшкө, хамыктыг мурунунда оң социалистик секторун быжыккаларын улуг шурашкынын кылды артыган болуп. 1960 чылга чедир 150 көздө ажал-агы каттыжымын кынарнын сууржун бадиткалгаш шилчирери планын көрдүнгөн. Сууржун көздө ажал-агы каттыжымын кынарнын тынтери боттары шилчешкенин клубтарын, медицина болгаш ветеринар пункттарын болуп.

МАР-нын XIII съездинин шилчиреринде ошолан демдегеленген буугар алдыга, чуртун социализмге орустан хөгжүлдөшкө бирги чегерин удурулузунд үлөтүрүшкү талазына база өздөлдөш бөдик темпинин үш чыл планына айттылган. Үш чыл планы үлөтүр бүдүрүлгелерин хөшөгөлдөн 52 хуу көдөлдөзүнүн көрүп турар. Үлөтүр продукциянын өздөлдөш чылда ортумак темпин 15 хуу болуп удурулган.

Үш чыл планынын эң чугула орулгагы хөмүр даш казырын, электростанция ажалдан үндүрерин, тулуг материалдарын болгаш калбак хөшөгөлдөр барыларын бүдүрерин дыка көдөлдөш болуп турар.

Бүдүрүлгенин хөшөгөлдөн үлөтүрүшкү-биле чегелештир үлөтүр бүдүрүлгелерин ажалындын шынар талазы-биле көрүзүлгелерин өкжидерин болгаш үндүрер продукциянын асоретментинин калбартырынын орулгагы үш чыл планы көдөрүп турар. 1958—1960 чылдары үлөтүрүшкү ажалындын күш-ажыкканын бүдүрүшкү-лүн 26 хуу бөдөлдөш болгаш үлөтүр продукциянын бөт-үлөш 15,7 хуу чингерин планнап турар.

Ажалдан турар бүдүрүлгелерин бүдүрүшкү күштерин үш чыл планынын талазы-биле директиваларга дүштүрүшкү маалды калбартырын болгаш чаз үлөтүр тулугларын тударын айттын турар.

ССР-нин сан-техниктиг дуулазы-

биле Улан-Баторнун чогуунда Назайхала «Капитальная» шахтанын ийги элчөөн тулар талазы-биле ажал доостур болгаш Улан-Баторнун одалга-биле ажалдоор электростанциянын калбартыр. КР-нун дуулазы-биле Сүге-Баторга одалга-биле ажалдоор электростанцияны тудар. Шлак-блоктарын, ота удурушкучул туубуларын болгаш черенцаны бүдүрер талазы-биле заводтарын Улан-Баторга тударын, синилаттыг туубуларын заводтуну тудуун элчөөрүн көргөн. КР-нун дуулазы-биле Сүге-Батор хоорайда тууду турар чангыс аай бадиткалган заводун болгаш сазын фабриказын, а ол ышкы Назайханын районунда шил заводун 1959 чылда ажалдоога кирген турар. Тергелерин болгаш чангыс аай бадиткалган бүдүрер талазы-биле механизастан заводту ССР-нин дуулазы-биле тудар. Шлак-ла ындай өскө заводтуну тудуу үш чылдын төнчүлүгө элчөөр. Чехословакиянын дуулазы-биле Улан-Баторда алгы заводун чурдур, шеверти бүдүрер талазы-биле заводту болгаш чылда 1,2 миллион ажык индустрия бүдүрер инек фабриказын тудар. Дүк ылгалыг шөшөр бүдүрер талазы-биле удуру фабриказын тудуу үш чылдын төнчүлүгө чедир доостулган турар.

Транспорттун болгаш харылазынын бүгү хөшөгөлдөр республикага улум ындай хөгжүлдөр. 1960 чылга чедир чуртун чуртталгалыг бүгү чегеринин барык 70 хуузу 1960 чылга чедир аймактар тынтери-биле телефон болгаш радио харылазын болгаш турар Улан-Баторга чаз радиостанцияны тудар. Почта четканын дыка калбарган.

1958—1960 чылдары МАР-нын хөгжүлдөзүнүн үш чыл планын ажалы чоннарын чазгай бадиткалган бөдөр дугайында МАР-нын партиянын болгаш чазаньыг санын салышкынынын чырыктылганчак ишлерин болуп турар. Ажалындын болгаш албан-халкыларын ортумак ажал төлөдөрүн барык 6,3 хуу көдөлдөзүнүн болгаш маалын араттарын орулгагы болган—40 хуулан өкжөө эвес өстүрерин планын көрүп турар. Күрөш болгаш кооператив сандыгына үрөкөтөн салгылаар барган сандыгына үш чылдарын дургузунда барык 31 хуу эвес.

Ажалы чоннарын чуртталга амырлар бадиткалганын өкжидеринче үш чыл планында улуг кичөөгөй сандыгы турар. Үш чыл планынын чылдарында моол найыскалдын сүт даччылазынын бирги элчөөнчү тууу, канализация болгаш чыгылга талазы-биле ажалдар урутузугу. Улан-Баторга болгаш аймактарга 150 муңдан эвес эвес дөшкөн метр чуртталга шөгүн тудар.

Культура тургузуушкунун талазына көздө черлерге шөшөла назайхала урууларын бүтү-нити ынамында эге өрөдөлгөн улум ындай чурдур, хоорайларга бүтү-нити ынамында чеди чыл өрөдөлгөнчө шилчирери көрдүнгөн турар. Мергелөөш тускай өрөгенин кадрларга улус ажал-агынын негеделин улум доостур хандыры орулга-биле үш чылдарын дургузунда дөш өрөдөлгө черлеринде студенттерин санын 20 хуу, а техникумнарда—26 хуу көдөлдөш көрүнгөн. Клубтарын, ымыз булуңдарын, нитинин вох сандарын болгаш кинотеатрларын четкин дыка калбарган, уруу-чечен фильмерин болгаш киножурналарын үндүрерин көрүп.

Республикага чаз эмнегелерин, эмнеге болгаш фельдшер пункттарын, уруулар ажалларын, дыштанылга бадиткалганы болгаш санаторийлерин ажалдыр.

Үш чыл планынын талазы-биле МАР-нын съездинин директиваларында ошолан демдегеленген турар буугар алдыга, дөшкөн алдыган планын чедишкенин күсөдөрүнө республиканын бүгү партия болгаш куруне органдарын ажалындын үш-янын дыка өкжидерин, ажалы чоннарын чогаалдычы ишкерин калбартыр эрте-чөм чугула.

Моол улус болза, Совет Эвилелин, КР-нун болгаш бүгү социализм чурттарын улустарын найыралчы дуулазы-биле, МАР-нын удурулузунда-биле социализм тургузуушкунунга чаз-чаз алдыгы тилчелерин чеди алды дөшкөнгө Моолдун араттын революстук партиянын XIII съездин быжык бүдүрелерин илергейлээ.

С. ДЫЛЬНОВ.

ПКАП ТК-нын 12-ги пленуму ажиттынган

ВАРШАВА. (СЭТА). Польша партияга агентлидинин дыштанышын буугар алдыга, Польшанын Баттышкан ажалын партиянын Төп Комитетинин 12-ги пленуму октябрь 15-те Варшавада ажиттынган.

Пленумдун хун айтканында дараазындагы айтканылар бар:

1. Съезд мурунун кампаниянын партия организациаларын орулгагы.

2. Төлөлдөзүн чугаалажып көөрү:

а) 1959—1965 чылдары Польша Улус Республиканын хөгжүлдөзүнүн талазы-биле директивалар.

б) Партиянын көздөгө политикамын талазы-биле директивалар.

Пленумдун хун чурмуунун бирги айтканынын талазы-биле ПКАП ТК-нын Бирги секретары ш В. Гомулка ишкер болгон.

1959—1965 чылдары Польша Улус Республиканын хөгжүлдөзүнүн талазы-биле директиваларын, партиянын көздөгө-политикамын талазы-биле директиваларын төлөлдөзүн болгаш ПКАП-тын Уставына өскөрдөзүнүн төлөлдөзүн чеди ажалдан кылды талазы-биле комиссияларын пленум сонган.

Даваншанды ордукуларын кырынга шүргүш кирген. Бөдөргө АКШ дайынчык чөдөгө-лөрн үргүзүшкү турарын болгаш дүшкүрүштү бадиткалган турарын хөшөгөлдөр турар-дыр. Моон-биле холбаштыр КР-нун дашкыкы хөшөгөлдөр министрствонун төлөлдөзүн 33-кү сагындарын кылдыры-биле төлөлдөзүн.

ПЕКНИ. (СЭТА). Синьхуа агентлидинин даччыларын буугар алдыга, тайбын, чөшөгөлдөрүн дүжүр болгаш эң-сеткил каттыштырар дөш кылды ажалын демиселин неделеге тураскалган митинг октябрь 15-те Пекинге болган. Бөдөргө атомдуг дайынчы кыжымшыкына УУР тайбын дөш демиселе Профшилдерин бүтү-делегей федерациянын өрөгөшкенин буугар чоруду турар ажалы чоннарын болгаш профшилдеринин эң-сеткил каттыштырарынын дөшөгө-политикамын неделеге этеги болган. Атомдуг дайынчы бөдөрбас дөш, чөшөгөлдөрүнүн ишкерин бүтү-нити дүжүр болган.

ТАЙБЫНДЫ БҮГҮ-ДЕЛЕГЕЙ ЧӨВҮЛЕЛИН БЮРОЗУНУ ДОКУМЕНТИЛЕРИ

ПРАГА. (СЭТА). Чехословак телеграф агентлидинин даччыларын буугар алдыга, Тайбындын Бүгү-делегей Чөвүлелин Бюрозу октябрь 15-те үш документилен чурдурган. Иракын Чөвүлө дөшөгө дайынчы кыжымшыкына удузула турарын Тайбындын Бүгү-делегей Чөвүлелин документинин бирөөсүндө неген турар. Мындай айымдыг политикамын уружу-биле чө-чүс миллион кижидерин амы-тын кыжымшыкына адалга тургустунган турар чорукту бөдөрүп болбас. Кыдаттын ишкерин хөшөгөлдөр холбарышкынын совсадырыче, КР-га хамаарышкы дайынчык чөшөгөлдөр совсадырыче болгаш Тайвань эвес-жүндө бөдөрүп чөшөгөлдөр күштөрүн дөш кылгырткыш ажалын АКШ-тын чазан албдар хөшөгө.

ДЕЛЕГЕЙН ХӨРӨЖӨННЕРИН ДЕМОКРАТТЫГ ФЕДЕРАЦИЯЗЫН КЫЙГЫРЫ

БЕРЛИН. (СЭТА). Делегейин хөшөгөлдөрүн демократтыг федерацияны меделге чазан болган атомдуг база водородтуг чөшөгөлдөр хөшөгөлдөр талазы-биле Бүгү-яны чөвүлө телеграмма чурдурган. Атомдуг болгаш водородтуг чөшөгөлдөр хөшөгөлдөр дөш делегейин дөшкү конференциянын элчөө-лөрүн буугар чоруду турар дөш каттыштырган төдөлдөшкенин аймын дөшкүр дөш бөдөрүп дөш шилчир.

КУБАДА БАЙДАЛ

НЬЮ-ПОРК. (СЭТА). Америк партиянын дыкылап турарын буугар алдыга, диктатор Батистанын чазак шеритлеринин болгаш калдык жокуларды хөшөгөлдөр турар халышканынын арамдык туучушкуну Кубада үргүзүшкү-биле, Сөлдүг хөшөгөлдөр туучушкуну Сантьяго хоорайнын кымылдарына болган деп «Нью-Йорк таймс» сөзүн Гавадан дыштаны агентидинин корреспондентин бөдөрүп элчөө-лөргө Сантьягодун

КАНАДАНЫН АВТОМОБИЛ ҮЛӨТПҮРҮНДЕ АЖЫЛЧЫННАРЫ АЖЫЛДАН ҮНДҮРҮП ТУРАРЫ

ОТТАВА. (СЭТА). Омава хоорайда (Онтарио жоксу) турар «Дженерал моторс» дээр америк компаниянын канада салырынын автомобиль заводунун дирекция чөшөгөлдөрү бүдүрерин совсадыры болгаш ол заводка ажалдан турган 10 муң ажалыннарнын

«бидинчес үдө» ажалдан үндөр дугайын чурдурган.

Автомобилдерин чүгө чынып ишкер турар ол заводка автомобильлерин көшкөтери АКШ-тан келбөтөз деп чылдык-биле дирекция чөшөгөлдөрү шилчирин чылдыктан турар.

«бидинчес үдө» ажалдан үндөр дугайын чурдурган.

«бидинчес үдө» ажалдан үндөр дугайын чурдурган.

Бүгү делегейге тайбын камгалаар дээш

ПЕКНИ. (СЭТА). Синьхуа агентлидинин даччыларын буугар алдыга, тайбын, чөшөгөлдөрүн дүжүр болгаш эң-сеткил каттыштырар дөш кылды ажалын демиселин неделеге тураскалган митинг октябрь 15-те Пекинге болган. Бөдөргө атомдуг дайынчы кыжымшыкына УУР тайбын дөш демиселе Профшилдерин бүтү-делегей федерациянын өрөгөшкенин буугар чоруду турар ажалы чоннарын болгаш профшилдеринин эң-сеткил каттыштырарынын дөшөгө-политикамын неделеге этеги болган. Атомдуг дайынчы бөдөрбас дөш, чөшөгөлдөрүнүн ишкерин бүтү-нити дүжүр болган.

ТАЙБЫНДЫ БҮГҮ-ДЕЛЕГЕЙ ЧӨВҮЛЕЛИН БЮРОЗУНУ ДОКУМЕНТИЛЕРИ

ПРАГА. (СЭТА). Чехословак телеграф агентлидинин даччыларын буугар алдыга, Тайбындын Бүгү-делегей Чөвүлелин Бюрозу октябрь 15-те үш документилен чурдурган. Иракын Чөвүлө дөшөгө дайынчы кыжымшыкына удузула турарын Тайбындын Бүгү-делегей Чөвүлелин документинин бирөөсүндө неген турар. Мындай айымдыг политикамын уружу-биле чө-чүс миллион кижидерин амы-тын кыжымшыкына адалга тургустунган турар чорукту бөдөрүп болбас. Кыдаттын ишкерин хөшөгөлдөр холбарышкынын совсадырыче, КР-га хамаарышкы дайынчык чөшөгөлдөр совсадырыче болгаш Тайвань эвес-жүндө бөдөрүп чөшөгөлдөр күштөрүн дөш кылгырткыш ажалын АКШ-тын чазан албдар хөшөгө.

ДЕЛЕГЕЙН ХӨРӨЖӨННЕРИН ДЕМОКРАТТЫГ ФЕДЕРАЦИЯЗЫН КЫЙГЫРЫ

БЕРЛИН. (СЭТА). Делегейин хөшөгөлдөрүн демократтыг федерацияны меделге чазан болган атомдуг база водородтуг чөшөгөлдөр хөшөгөлдөр талазы-биле Бүгү-яны чөвүлө телеграмма чурдурган. Атомдуг болгаш водородтуг чөшөгөлдөр хөшөгөлдөр дөш делегейин дөшкү конференциянын элчөө-лөрүн буугар чоруду турар дөш каттыштырган төдөлдөшкенин аймын дөшкүр дөш бөдөрүп дөш шилчир.

КУБАДА БАЙДАЛ

НЬЮ-ПОРК. (СЭТА). Америк партиянын дыкылап турарын буугар алдыга, диктатор Батистанын чазак шеритлеринин болгаш калдык жокуларды хөшөгөлдөр турар халышканынын арамдык туучушкуну Кубада үргүзүшкү-биле, Сөлдүг хөшөгөлдөр туучушкуну Сантьяго хоорайнын кымылдарына болган деп «Нью-Йорк таймс» сөзүн Гавадан дыштаны агентидинин корреспондентин бөдөрүп элчөө-лөргө Сантьягодун

ДЕЛЕГЕЙН ХӨРӨЖӨННЕРИН ДЕМОКРАТТЫГ ФЕДЕРАЦИЯЗЫН КЫЙГЫРЫ

БЕРЛИН. (СЭТА). Делегейин хөшөгөлдөрүн демократтыг федерацияны меделге чазан болган атомдуг база водородтуг чөшөгөлдөр хөшөгөлдөр талазы-биле Бүгү-яны чөвүлө телеграмма чурдурган. Атомдуг болгаш водородтуг чөшөгөлдөр хөшөгөлдөр дөш делегейин дөшкү конференциянын элчөө-лөрүн буугар чоруду турар дөш каттыштырган төдөлдөшкенин аймын дөшкүр дөш бөдөрүп дөш шилчир.

КУБАДА БАЙДАЛ

НЬЮ-ПОРК. (СЭТА). Америк партиянын дыкылап турарын буугар алдыга, диктатор Батистанын чазак шеритлеринин болгаш калдык жокуларды хөшөгөлдөр турар халышканынын арамдык туучушкуну Кубада үргүзүшкү-биле, Сөлдүг хөшөгөлдөр туучушкуну Сантьяго хоорайнын кымылдарына болган деп «Нью-Йорк таймс» сөзүн Гавадан дыштаны агентидинин корреспондентин бөдөрүп элчөө-лөргө Сантьягодун

КАНАДАНЫН АВТОМОБИЛ ҮЛӨТПҮРҮНДЕ АЖЫЛЧЫННАРЫ АЖЫЛДАН ҮНДҮРҮП ТУРАРЫ

ОТТАВА. (СЭТА). Омава хоорайда (Онтарио жоксу) турар «Дженерал моторс» дээр америк компаниянын канада салырынын автомобиль заводунун дирекция чөшөгөлдөрү бүдүрерин совсадыры болгаш ол заводка ажалдан турган 10 муң ажалыннарнын

Биче фельетон.

Ревизор болгаш оң сурукчулары

Ревизор-бухгалтер Михаил Герасимович Боренко көздө Сарыг-Сеп столовазына кирген келген, бугагынын азырынга хөшөгөлдөр үлөшкөн чүгө санын ал турган. Чөмөшкөн «дурганнардын арамдык бир-де кижил хөшөгөлдөр тура халын, ревизорда-ка келген: «Каш кыш, каш чай эртти... көрүшкөн көр, тымыксаанын тывар ышкын...» деп бөр чурда. Михаил Герасимович болгаш дөш чырынгы оң арнын чангыс эвес, үтүлдөш таныш: «ар-ар» деп соксадып шаан.

Таныш алган өшүктөр Сарыг-Септин өш Швейцария кудумчузу-биле калы бадиткалган.

«Эрттең» калдык мен, Михаил Герасимович. Калчар сен? Идөгө-де сен—ден хөшөгөлдөр сандыгыдан тура халын келген кижил чугаалаан: «Х Улуг хурал» турганмын билер сен. Идөгөм ан четтин.

Михаил Герасимович ындай-бөөр көрүлдөш, шилчирүү кымыл-шаан: «Угаанын шаан чыны бөр чоруту ышкын-тыр сен, Петр Андреевич» деп, чөмөшкөн, улум-чылгаан: «Бидин, бидин—«эрттең» митинг!» Мичаарга митинг: сен мен тымыс, мен сен тымыс, чангыс өшө-биле, тымысше улус бөөр. Бидин бе? Эртең маң калбидеге кирер каар—«о!» Олар мичаар дугурушканын.

Эртеңде дүгүгү кижил МТС-ке ан четкен. Эш Боренко биле ол «тонкышканар». Улус көргө, шыламыла, ревизор ол кижин ажал айтканын, документилен кичөө-лөргө хынан өрө болгон. Олар МТС директору ш Пашенковун кабинетине киргенер. Директор олардын чажынын калын билер.

— Калачев... Петр Андреевич... деп, директор оң документилен нотчугулаан.

— «Совет Тыва» колхозче!— деп директор ол-ла доран шилчирген каан.

Калачев тутушка буугар «Совет Тыва» колхозка ан четкен. Колхозка бухгалтер хулаалганын угбайн турган ш Шырып доранна чабалаттына берген. Колхозчулар ону чөштүг деп көргөнөр. Чаа бухгалтер ажалындын баштайгы хунеринде хайымышкыны-ла ажалдан турган: орулга, чарыга дөшөрүн ашкан, сымбынын тырыкларын чурган,